מאי לאתויי נשים וכדר' יהושע בן לוי *דאמר ר' יהושע בן לוי נשים חייבות במקרא מגילה א] שאף הן היו באותו הנס: הכל חייבין בזימון לאתויי מאי? לאתויי נשים ועבדים *דתניא נשים מזומנות לעצמן ועבדים מזומנין לעצמן: *הכל מצטרפין לזימון לאתויי מאי? ג] לאתויי קטן היודע למי מברכין דאמר רב נחמן *יודע למי מברכין מזומנין עליו: *הכל מטמאין בזיבה לאתויי מאי? לאתויי תינוק בן יומו *דתניא "איש" מה ת"ל °איש איש *לרבות תינוק בן יום אחד שמטמא בזיבה דברי רבי יהודה, רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר אינו צריך הרי הוא אומר °והזב את זובו לזכר ולנקבה "לזכר" כל שהוא זכר בין קטן בין גדול "לנקבה" כל שהיא נקבה בין קטנה בין גדולה, אם כן מה תלמוד לומר איש איש? *דברה תורה כלשון בני אדם: הכל מטמאין בטמא מת לאתויי מאי? ד] לאתויי קטן, סלקא דעתך אמינא °איש אשר יטמא ולא יתחטא" איש אין, קטן לא, קמ"ל °ועל הנפשות אשר היו שם, אלא "איש" למעוטי מאי? ה] למעוטי קטן מכרת: *הכל מטמאין בנגעים לאתויי מאי? לאתויי קטן, סד"א °איש צרוע" כתיב איש אין קטן לא, קמ"ל, *ואימא הכי נמי? °אדם כי יהיה בעור בשרו" *מכל מקום ואלא "איש" למה לי? לכדתניא *"איש" אין לי אלא איש, ו] אשה מנין? כשהוא אומר ז] °"והצרוע" הרי כאן שנים, א"כ מה ת"ל "איש"? לענין של מטה: איש פורע ופורם ואין האשה פורעת ופורמת: הכל רואין את הנגעים *הכל כשרין לראות את הנגעים לאתויי מאי? ח] לאתויי שאינו בקי בהן ובשמותיהן, והאמר מר *אינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים? אמר רבינא לא קשיא °הא דמסברי ליה וסבר הא דמסברי ליה ולא סבר: הכל כשרין לקדש לאתויי מאי? לרבי יהודה לאתויי קטן ולרבנן לאתויי אשה *דתנן הכל כשרין לקדש חוץ מחרש שוטה וקטן רבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ובאנדרוגינוס: *הכל כשרין להזות לאתויי מאי? לאתויי ערל וכדר"א *דא"ר אלעזר ערל שהזה הזאתו כשרה: *הכל שוחטין לאתויי מאי? א) חדא לאתויי כותי וחדא לאתויי ישראל מומר *הכל מעלין לא"י לאתויי מאי

לאתויי

א) חולין יז.

תורה אור: ויקרא טו; במדבר יט; שם; ויקרא יג; שם; שם

לאפוקי נשים· שחייבות במקרא מגילה וכשרות לקרותה ולהוציא זכרים ידי חובתם: **מזומנות לעצמן**· שלש נשים וכן שלשה עבדים אבל אין שתי נשים או שני עבדים מצטרפין עם (שני) אנשים לפי שיש באנשים מה שאין בנשים ובעבדים שאין הנשים אומרות ברית ואין העבדים אומרים על נחלתנו: **איש איש**· כי יהיה זב מבשרו וגו' (ויקרא טו): **מכרת**· ח] (דכרת) דהאי קרא בנכנס טמא למקדש כתיב ומחייב ליה כרת ולהכי כתיב איש למעוטי קטן דלאו בר עונשין הוא אבל טמא הוא לטמא אוכלין ומשקין כגדול: **והצרוע**· משמע צרוע אחרינא לרבות את האשה: **א"כ למה נאמר איש לענין שלמטה**· דמשמע איש ולא אשה ולאו אטמא יטמאנו קאי דהתם אפי' אשה אלא אקרא דלמטה קאי דמשתעי בפריעה ופרימה: **הכל רואין והכל כשרים לראות**· חדא הוא (א) ט] (ולא) וגבי הדדי תניא: **דמסברי ליה וסבר**· הלכות נגעים (ב): **שאינו בקי**· י] והולך תלמיד חכם ישראל ורואה עמו ואומר לו אמור טמא והוא אומר טהור והוא אומר, שהטומאה והטהרה תליה במאמר הכהן והכי תניא בת"כ: **והאמר מר**· בפרק קמא דשבועות (דף ו.): **לקדש**· לערב מים חיים באפר חטאת טעמייהו דרבנן ורבי יהודה מפרש במס' יומא בפרק טרף בקלפי (דף מג.): **ערל**· שמתו אחיו מחמת מילה: **שהזה**· ממי חטאת על הטמא: **הזאתו כשרה**· יא] טעמא מפרש ביבמות בפ' הערל (דף עב:) מידי דהוה אטבול יום שפסול בתרומה וכשר בפרה (ג): תרי הכל שוחטין איכא בפרק קמא דחולין (דף ב: ודף טו:): **הכל מעלין**· בפרק בתרא דכתובות (דף קי:):

לאתויי

תני אבל מתעסקין בהן שילמדו אפי' בשבת ומשני כאן בקטן שהגיע לחינוך כאן בקטן שלא הגיע לחינוך כלומר בקטן שהגיע לחינוך מתעסקין יב] וא"ת פשיטא דאין מעכבין למ"ד ביבמות פרק חרש (דף קיד.) קטן אוכל נבילות אין ב"ד מצווין להפרישו וי"ל כגון שהגיע לחינוך שמירת שבת אבל לא הגיע לחינוך תקיעת שופר והוי קלא חידוש:

לאתויי נשים· שחייבות במקרא מגילה וכשרים לקרות ולהוציא זכרים ידי חובתן ל"ה· אבל בה"ג לא פסק הכי יג] ומביאין ראיה מן התוספתא וזה לשונם הכל חייבין במקרא מגילה כו' טומטום ואנדרוגינוס חייבין ואין מוציאין הרבים ידי חובתן אנדרוגינוס מוציא מינו ואין מוציא את שאינו מינו טומטום אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו מי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו נשים ועבדים וקטנים פטורין מקריאת מגילה עד כאן לשון התוספתא והלכות גדולות הוסיפו אלא שחייבין בשמיעה לפי שהכל היו בספק להשמיד ולהרוג ולאבד: יד] (פסק) ר' יהושע היה מכנס כל אנשי ביתו וקורא לפניהם רבי יונה אבוה דרבי מנחם היה מתכוין לקרותה לפני נשים שבביתו שהכל היו בספק והכל חייבין בשמיעה עד כאן לשון הלכות גדולות לכך צריך לפרש בכאן דאין הנשים מוציאין אלא נשים אבל אנשים לא והכל חייבין במקרא מגילה ט' לאיתויי נשים טו] [שמוציאין נשים אחרות] והא מצי למימר לאיתויי קטן אליבא דרבי יהודה דמכשיר בקטן בפרק שני דמגילה (דף יט:): **מזומנות** לעצמן· שלש נשים וכן שלשה עבדים אבל שתי נשים אין מצטרפין (לשני) [עם] אנשים לפי שיש באנשים שאין בנשים ובעבדים שאין הנשים אומרות ברית ועבדים אין אומרים על ארץ שהנחלת לאבותינו טז] ול"ל דרשות הוא לנשים לזמן אבל חובה ליכא ותדע מדקא מייתי מיניה סייעתא למ"ד בפ' שלשה שאכלו (ברכות מה:) *דנשים אם רצו לזמן מזמנין משום דמאי נשים כתרי גברי ואם היו חייבות א"כ קשיא ליה דהא רצו לזמן קאמר ועל זה סמכו נשים שלנו שאינן מזמנות: **לאתויי** קטן היודע למי מברכין וכדרב נחמן כו'· ואמר נמי בברכות (דף מח·) ולית הלכתא ככל הני שמעתא אלא כדרב נחמן וכו' ואפילו הכי לא קי"ל כוותיה אלא כדאמר יז] רבי יוסי בירושלמי כמה זימנין אכלית עם אבא חלפתא ועם חביבי ולא זמנין עלי עד שהבאתי ב' שערות: **דתניא** איש כי יהיה זב וגו'· והא דלא מייתי מתניתין דיוצא דופן (נדה מג:) דתנן תינוק בן יום אחד מטמא בזיבה משום שהברייתא מפרש יח] יותר: **למעוטי** קטן מכרת· דהאי קרא בנכנס למקדש טמא כתיב ומחייב ליה כרת ולהכי כתיב איש למעוטי קטן דלאו בר עונשין הוא אבל טמא הוא לטמא אוכלים ומשקין כגדול *ויש לתמוה למה לי קרא לפוטרו כיון דלא מטי קטן נענש וכן קשה פרק ד' מיתות (סנהדרין נב:) א) איש כי ינאף פרט לקטן ומיהו התם י"ל דמשום קטן האשה יתחייב דומיא דבהמה הנרבעת וטמא אילטריך דסד"א הואיל ונתרבה לטומאה יתחייב כרת קמ"ל דלא: **והצרוע**· משמע צרוע אחרינא לרבות את האשה א"כ למה נאמר איש לענין שלמטה איש דמשמע ולא אשה לאו אטמא יטמאנו קאי דהתם אפילו אשה אלא אקרא דלתחת קאי דמשתעי בפריעה ופרימה ל"ה· ואע"ג דבנגעי ראש וזקן כתיב (ויקרא יג) אשה לא ילפינן מינה דהתם אילטריך דאע"ג שאין רגילות לצמח שיער בזקן האשה מטמאה ויש להקשות אמאי לא נפקא לן אשה מאדם דמשמע אשה יט] ב) במקום קטן דכתיב (במדבר לא) ונפש אדם וכיון דשקולים הן ויבאו שניהם וי"ל דסד"א מדאילטריך קרא לרבויי אשה בנגעי כ] (קטן) [זקן] מכלל דשאר נגעים ליכא לטמאות אשה אם לא מן הפסוק וקשה כא] הוה ליה לרבויי אשה [מאדם] ואיש למעוטי קטן מפריעה ופרימה והצרוע לרבות קטן לטומאה וי"ל דמסתברא למעוטי פריעה כב] ופרימה מאשה שגנאי הוא זה: **הכל** רואין הכל כשרין לראות· חדא הוא ולאו גבי הדדי תניא·: **והאמר** מר· בפרק קמא דשבועות (דף ו.): **דמסברי** ליה וסבר· הלכות נגעים· שאינו בקי והולך ת"ח ורואה עמו הוא אומר טמא והוא אומר טמא שהטומאה והטהרה תלויה באמירת כהן והכי תניא ליה בת"כ ל"ה· והתם בת"כ איתרבו ישראל מדכתיב או אל אחד ג) ומסקינן התם מאחר שסופו לרבות ישראל כג] למאי הלכתא כתיב כהן שאין טומאה וטהרה אלא מפי כהן שאפי' כהן שוטה רואה נגעים אע"ג דמסברי ליה וסבר מקרי ליה כהן שוטה שאינו בקי בפני עצמו ועי"ל דמסברי ליה וסבר דהכא לאו אכהן קאי אלא אישראל חכם דקאי גביה מסברי ליה וסבר וא"ת פשיטא מה לי מלמדין מאתמול למלמדין אותו היום וי"ל דאע"ג שאינו בקי אלא באותו נגע כד] כשר לראות*: **לקדש**· לערב מים חיים באפר חטאת טעמייהו דרבי יהודה ורבנן מפרש בפרק טרף בקלפי (יומא מג·): **ערל**· שמתו אחיו מחמת מילה שהזה ממימי חטאת על הטמא הזאתו כשרה טעמא מפרש ביבמות פרק הערל (דף עב:) מידי דהוה אטבול יום שפסול בתרומה וכשר בפרה ומאי לאתויי ברייתא דתניא התם הכי בפירוש אלא דר' אלעזר שגורה בפי כל יותר: **תרי** הכל שוחטין בפ"ק דחולין (דף ב. ודף טו:): **הכל** מעלין· בכתובות פ' בתרא (דף קי:):

לאתויי

א) [וע"ע תוספות קדושין יט. ד"ה איש] ב) כ"א ומשמע ג) [מכניו סכהנים] ד) [וע"ע תוספות שבועות ו. ד"ה כל]

מסורת הש"ס

מגילה ד.

ברכות מה:

[לקמן ד.]

[ברכות מח. ע"ש]

נדה לב: ודף מד.

[דומה כעין מיעוט אחר מיעוט שהוא לרבות תי"ט רפ"ב דזבים]

[קדושין יז: וש"נ]

[נגעים פ"ג מ"א]

[נדה מד: איתא אדם כל שהוא]

[סוטה כג: כריתות ח:]

[נגעים פ"ג מ"א]

[שבועות ו.]

שבת קלו. יומא מג. פרה פ"ה מ"ד יבמות עב:

פרה פי"ב מ"י [יומא מג.]

[יבמות עב:]

כתובות קי:

*נודה לך ה' א-לקינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה...

במדבר יט: יח
ולקח אזוב וטבל במים איש טהור והזה על האהל ועל כל הכלים ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנוגע בעצם או בחלל או במת או בקבר
כ ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל כי את מקדש ה' טמא מי נדה לא זורק עליו טמא הוא

ויקרא יג: מה

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"א מהלכות מגילה הלכה א טור ש"ע א"ח סימן תרפט סעיף א:

יט ב מיי' פ"ה מהלכות ברכות הלכה ז סמג עשין כז טוש"ע א"ח סי' קלט סעיף ו:

כ ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף י:

כא ד מיי' פ"ג מהל' מחוסרי כפרה הל' ו:

כב ה מיי' פ"א מהל' טומאת מת הל' יד:

וכן פ"ב מ"א

כג ו מיי' פ"ט מהל' טומאת צרעת הלכה א:

כד ז מיי' שם פ"י הלכה ח:

כה ח ט מיי' שם פ"ט הלכה ב:

כו י מיי' פ"ו מהלכות פרה אדומה הלכה ב:

כז כ ל מיי' שם פ"י הלכה ו:

כח מ נ מיי' פ"ד מהלכות שחיטה הלכה יד טוש"ע י"ד סימן ב סעיף ו ח:

[יש לעיין תוס' סוטה כו. ד"ה וזו]

* * *

שיטה מקובצת

א) שאף הן היו באותו הנס· בערבי פסחים פרשב"ם בשם ר' יצחק הלוי שעיקר הנס היה על ידם בפורים על ידי אסתר ובחנוכה על ידי יהודית לכן חייבים נשים בהדלקה ובפסח חייבים בארבע כוסות דאמרינן בשכר נשים צדקניות נגאלו כדאיתא בפ"ק דסוטה ולישנא דאף הן לא משמע שפיר להאי פירוש' ועוד אמרי' בירושלמי ר' יונה אבוה דר' מונא היה מתכוין כו' משמע שלא היו עיקר הנס· תוספי הרא"ש ז"ל: ג] לאתויי קטן 'ואין הלכה כן דהא אמרינן בברכות קטן פורח אין מזמנין עליו לשלשה אבל לעשרה מזמנין ואפ"ה לא נהגו מעולם לצרף קטן בין לשלשה ובין לעשרה בין לתפלה ובין לזימון עד שיהא בן י"ג שנה ויום אחד והכי איתא בירושלמי· תוס' אחרות: ג] רב נחמן קטן היודע למי: ד] לאתויי קטן· הקשה הר"ר אלחנן אמאי לא קאמר לאתויי אשה לטומאת מת דסד"א איש כתיב וי"ל כיון דאשכחן דאשה מוזהרת בטומאת מקדש ביולדת דכתיב ואל המקדש לא תבא לא מסתבר בטומאת מקדש [בטמא מת] למדרש איש כתיב ולא אשה· הרא"ש ז"ל: ה] למעוטי קטן מכרת· תימא מאי צריך למעוטי קטן פשיטא דפטור מכרת דהא לאו בר עונשין הוא וי"ל דסד"א כיון דאתרבי לענין טומאה אתרבי נמי לענין עונש טומאה ויש מתרצים דטעמיה קרא אם נטמא בקטנות ונכנס למקדש בגדלות ולא מסתבר לפוטרו כיון דהשתא בר עונשין הוא ולא גרע מגדול דנגע בקטן שנגע במת ונכנס למקדש ועוד דמילתא דתמיה היא הוי ליה לתלמודא לפרש· ותמיה לי למה דקדק על דרשה זו יותר ממה שנדרש בפרק ד' מיתות איש פרט לקטן תבי אשת איש ואשת אב וזכר ובהמה ובריש פרק בן סורר ומורה קאמר תלמודא היכא אשכחן קטן מחייב דאצטריך קרא למעוטי ואפשר דהיכא דמביא הקטן אחר לידי עונש איצטריך קרא למעוטי הלכך פריך שפיר בסורר ומורה ות"נ צריך ליתן טעם· הרא"ש ז"ל: ו] אשה מנין· אע"ג דהוקשה אשה לאיש לכל עונשין שבתורה הו"א הואיל וכתיב בראש ובזקן ואשה אין לה זקן· תוס': ז] והצרוע· עיין כריתות (דף ח ע"ב): ח] תיבת דכרת נמחק: ט] הוא ולאו גבי הדדי תניא הס"ד ומה"ד שאינו כו' עד תיבת בת"כ הס"ד ואח"כ מה"ד דמסברי: י] בקי ורואה תלמיד חכם ישראל (שרואה) עמו ואומר לו אמור טמא והוא אומר טהור וכו': יא] כשרה וטעמא: יב] מתעסקין· גליון ולפי זה הא דמייתי הבא אין מעכבין את התינוקות מלתקוע אפשר שהגיע לחינוך לאו דוקא אלא אסיפא דמתני' קא סמיך דתנן ומתעסקין עמהן עד שילמדו דאיירי בקטן שהגיע לחינוך והא דדייק התם אברייתא ולא דייק אמתני' משום דמתני' מפרשי שפיר בלא זו אף זו אבל ברייתא זו ואין צריך לומר זו היא לכך דייק מרישא אסיפא אסיפא ע"כ מתוספי הרא"ש ז"ל ועיין לעיל (דף ב ע"ב תוס' ד"ה לא תויי): יג] עיין בהשמטות בסוף המסכת: יד] תיבת פסק נמחק: טו] נשים שמוציאות נשים אחרות: טז] לאבותינו ובשלשה שאכלו אמר משום פריצותא אך הנשים מצטרפות לאנשים לזימון וצ"ל: יז] כדאמר ובב"ר בפ' מקץ אמר ר' יוסי כו'· לשון הרא"ש ז"ל: יח] מפרש הטעם יותר מקרא מאיש איש: יט] אשה כמו קטן תיבת במקום נמחק: כ] בנגעי זקן תיבת קטן נמחק: כא] וקשה דאימא איפכא אדם לרבויי אשה ואיש למעוטי קטן: כב] ופרימה באשה שגנאי הוא לה הס"ד: כג] ישראל מה ת"ל והובא אל אהרן הכהן תיבות למאי הלכתא כתיב ל"ש: כד] נגע דמסברי ליה כשר:

לאתויי

* * *

רבינו גרשום

מה ת"ל איש איש ב' פעמים כי יהיה זב מבשרו: למעוטי קטן מכרת' על טומאת מקדש וקדשיו: כשהוא אומר צרוע הרי כאן ב'· כלומר צרוע כל שהוא צרוע בין איש בין אשה א"כ מה ת"ל איש לענין של מטה והצרוע אשר בו הנגע דאיש פורע ופורם ולא אשה פורעת ופורמת ואי (אמרת) [קשיא] מה צורך לרבות אשה מצורע הא בהדיא כתיב בנגעים אשה דכתיב ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו' הא לא קשיא הא בנגע טהור הוא: הכל רואין את הנגעים והכל כשרין לראות· חדא היא אלא משום דלא תני להו גבי הדדי קתני תרוייהו ואיכא דאמרי הכל רואין את הנגעים הכל יכולין לראות הנגעים אע"פ שאינן בקיאין' והכל כשרין לראות את [הנגעים] אע"ג שהמקרא תלוהו בכהנים למ"ח: הא דמסברי ליה וסבר שאומרין לו לך ראה אם כך וכך הן עשוין ומבין ורואה: הכל כשרין לקדש' ליתן אפר חטאת בתוך המים: [ר' יהודה מכשיר בקטן כו'· מפורש טעמיהו במסכת יומא: ערל· שמתו אחיו מחמת מילה: הכל שוחטין· תרי הכל שוחטין איכא במתניתין קמא דשחיטת חולין]: ישראל מומר· מומר לדבר אחד:

לאתויי

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה הכל וכו' חדא הוא וגבי כצ"ל ותיבת ולא נמחק: (ב) ד"ה דמסברי וכו' נגעים אע"פ שאינו בקי כצ"ל והד"א: (ג) ד"ה הזאתו וכו' בפרה הס"ד ואח"כ מ"ה חדא כו' תרי הכל:

גליון הש"ס תוס' ד"ה למעטי וכו' ויש להמוה· עיין פסחים דף נא ע"ב תוספות ד"ה איש: